

Quint dal stadi – politica fiscal – gulivaziun da finanzas

In sguard a las finanzas publicas en Svizra

■ Il maun public garantgescha prestaziuns a la populaziun. Per financiar questas activitads incassescha el taglias. Las taglias èn la funtauna d'entradas principala d'in stadi. Sin 1 franc incassà van radund 31 raps en las cassas da la Confederaziun, 41 raps en quellas dals chantuns e 28 raps en quellas da las vischnancas. Las taglias chaschunan adina puspè grondas debattas politicas. Il nivel da l'imposiziun da taglia determinescha la capacitat d'intervenziun d'in stadi, el influenzescha dentant er sia competitività envers auters stadis. Ad egualisar tant sco pussaivel las relaziuns finanzialas tranter las singulas parts dal pajais serva la finala la gulivaziun da finanzas.

Las finanzas publicas

Il quint dal stadi

Las expensas: Il stadi garantgescha prestaziuns sco las assicuranzas socialas, la scolaziun, la sanadad u las infrastructures. Las entradas: Per financiar sias activitads incassescha il stadi oravant tut taglias e

taxas, sco per exempel la taglia sin las entradas e la taglia sin la plivalur.

Il budget: En Svizra sa reparan las expensas publicas sin trais nivels – la Confederaziun, ils chantuns e las vischnancas. Quels fan mintg'onn in budget. Sche las expensas èn pli autas che las entradas, resulta in deficit budgetar.

Ciclus economic: Il svilup dal quint dal maun public correspunda pli u main a quel dal ciclus economic (creschientscha – stagnaziun – recessiun). Sch'ins observa il svilup economic be sur in curt temp, èsi savens difficil da dir en tge fasa dal ciclus ch'ina economia sa chatta. A lunga vista sa mussan però fasas da recessiun e da nova creschientscha. Durant ina regressiun pon ins constatar lungas periodas d'expansiun e da sminuziun. La teoria dals ciclus mussa che l'economia sa remetia suenter ina crisa.

Il debits publics

L'accumulaziun da deficits augmenta il debit public. L'indebitament n'è atgnamain betg insatge negativ; il stadi investescha daners ch'el empresta, e quai stimulescha la creschientscha. Exempel: La construcziun dal tunnel dal Gottard ha augmentà il deficit da la Confederaziun, ma ella promovò l'actività economica da numerusas interpresas e permetta da schlargiar la rait da las vias da traffic.

L'impurtant per il stadi è da mantegnair sia capacitat da remboursament. Sch'ils tschains dal debit paisan memia fitg sin il budget annual, sto il stadi economisar.

Las taglias

Las taglias directas

Las taglias directas vegnan pajadas directamain da las persunas naturalas e da las interpresas a basa d'ina declaraziun da taglia. Ellas vegnan consideradas sco pli gistas che las taglias indirectas, perquai ch'ellas dependan da la situaziun finanziala dals pajataglias. Las taglias directas importan 70 % da las entradas fiscalas en Svizra.

Taglia sin las entradas: Quella sa cumpona d'ina taglia communal, d'ina taglia chantunala e da la taglia federala directa. Las scalas èn progressivas, quai vul dir che pli autas che las entradas èn e pli che la tariffa da taglia (en pertschients) augmenta.

Taglia sin la facultad: Quella vegn incassada unicamain tras ils chantuns e tras las vischnancas, e quai sin il total dals bains movibels (auto, dabun a la banca e.u.v.) ed immovibels (chasa, terren e.u.v.) da persunas naturalas. En la plipart dals chantuns suonda ella medemamain ina scala progressiva.

Economia e privats contribueschan a las entradas dal stadi e profiteschan da las prestaziuns da quel.

FOTO PD

Taglia sin il gudogn ed il chapital da societads: Mintga interpresa domiciliada en Svizra sto pajar questa taglia. La taglia sin il gudogn vegn incassada sin plaun federal, chantunal e communal; ella variescha tenor il lieu da domicil da l'interpresa (tranter 16 % e 26 % en total). La taglia sin il chapital exista mo sin plaun chantunal e communal e variescha tranter 0,3 % e 0,9 %.

Taglia anticipada: Quai è ina taglia a la funtauna da 35 %, incassada da la Confederaziun sin tschertas entradas (ils tschains da banca, ils gudogns da lottarias e.u.v.). Ella vegn restituída al pajataglia cur che quel declera questas entradas. Autras taglias directas: Exempels per ulteriuras taglias directas furman la taglia sin l'ierta, donaziuns e transfers da bains immovibels.

Las taglias indirectas

Las taglias indirectas èn main visiblas per il contribuent, perquai ch'ellas èn integradas en il pretsch da vendita dals products. En tut cumpontan ellas radund 30 % da las entradas fiscalas en Svizra.

Taglia sin la plivalur (TPV): Questa taglia è la funtauna principala da las entradas da la Confederaziun. Fixada actualmain a 7,7 % è la TPV lunschora la pli bassa da l'Europa. (19,6 % en Frantscha, 25 % en Svezia). Tscherts products (mangiativas, medicaments, gasettas, chombras d'hotel) profiteschan d'ina taglia reducida.

Dazis: Quels vegnan incassads tras la Confederaziun, surtut sin l'import da products industrialis ed agriculs. Els èn sa sbassads fermamain en il rom da las negociaziuns da l'Organisaziun mundiala da commerzi ed èn vegnids abolids per ils imports da la gronda part dals products che derivan dals pajais da l'Uniu europeica.

Autras taglias indirectas: Anc autras taglias alimenteschas las cassas publicas, sco per exempel la taglia sin ils carburants, la taglia sin il tubac, la taglia sin ils automobils, la taglia sin ils chauns, la taxa da buls, la taglia sin ils divertiments. Tschertas taglias vegnan duvradas per incumbensas specificas e vegnan perquai acceptadas plitgusch da la populaziun. La taglia sin il tubac per exempel vegn duvrada entirament per financiar l'AVS e l'AI.

Autonomia fiscal dals chantuns

Ils chantuns èn libers d'incassar tut las taglias che n'èn betg specificamain reservadas a la Confederaziun. Las vischnan-

cas pon medemamain incassar taglias en il rom accordà ad ellas tras la constituiziun da lur chantun. Ils chantuns e las vischnancas èn libers da determinar lur tariffa da taglia.

La politica fiscal

Differents sistems da taglia

Las taglias servan a financiar las activitads dal stadi ed a reparter ils gudogns entaifer la societad. En Svizra è la taglia sin las entradas progressiva: dapli ch'ins gudogna ed ina pli auta procentuala da taglia ch'ins paja. Tscherts pajais han percuenter introduci ina tariffa unitaria per las taglias sin las entradas, numnada flat tax. Quest sistem simplifitgescha l'incassament da las taglias, ma el metta er puspè en dumonda il princip da la progressiun e da la solidaritad che vul ch'ils ritgs pajan proporziunalmain dapli taglia sin lur entradas e gudogns. Las partidas da dretga emprovan per ordinari da limitar las taglias, gea perfin da las diminuir.

La concurrenza fiscal

En Svizra exista ina concurrenza fiscal tranter ils chantuns. Tschertins emprovan d'attrair ils ritgs e las interpresas cun offrir cundiziuns fiscalas favuraivlas. La concurrenza exista per part er tranter las vischnancas.

Cun offrir cundiziuns fiscalas avantagiusas èn plirs chantuns pitschens daventads paradis da taglia per tscherts tips d'interpresas internaziunalas. A Pfäffikon (SZ) chatt'ins per exempel dunsain societads da finanziaziun spezialisadas en l'administraziun da fonds. E la citad da Baar (ZG) è enconuschenta per sias interpresas da commerzi da materias primas.

Il 2005 variavan las tariffas da la taglia sin il gudogn da las interpresas en Svizra tenor chantun tranter 16 % e 25 %. En l'Irlanda è quella tariffa 12,5 %, en Frantscha 35 % ed en ils Stadis Unids 41 %.

La Svizra, in paradis fiscal?

Per la plipart da ses abitants n'è la Svizra betg in paradis fiscal. Per tschertas categorias da persunas u societads percuenter èn las taglias svizas fitg bassas en cumparegliaziun internaziunala.

L'administraziun da la facultad offshore: Grazia al secret da banca vegnan ina part dals fonds esters administrads da las bancas svizas betg declarads en lur pajais d'origin, quai che permetta a lur purtaders da spargnar taglias. Il 2009 è il secret da banca però vegnì indebli sut pressiu da la cuminanza internaziunala.

La Svizra è uschia daventada main attrattiva per ils esters che vuleschan zuppentar lur facultad a las autoritads da taglia da lur pajais.

La taglia pauschala: Quai è ina pratica (preschenta surtut en ils chantuns da la Svizra franzosa) che permetta da proponer ad esters senza in'activitad da gudogn en Svizra in' imposiziun da taglia pli attrattiva ch'èn lur agen pajais. La calculaziun da quella taglia succeda a basa dals custs da viver da la persuna, quai vul dir sin fundament da sias expensas en Svizra. Da questas cundiziuns fiscalas favuraivlas profiteschan blers esters ritgs.

Il status spezial da las societads: Tscherts tips d'interpresas han in status spezial che permetta a quellas da profiter d'in tractament fiscal privilegià. Quai è per exempel il cas tar societads da holding cun participaziuns en autras interpresas. Quai è er il cas tar societads d'administraziun ch'han lur domicil en Svizra, ma n'han qua naginas activitads commercialas. Ins discurra mintgatant er da societads da domicil, da societads auxiliarias u da societads maschadadas. Il status spezial accordads da la Svizra vegnan pli e pli crititgads da l'Uniu europeica che fa da quels in impurtant tema da negociaziun.

Il departament federal da finanzas

Il Departament federal da finanzas incassescha taglias e dazis e controlla il traffic da persunas e da rauba al cunfin. El furnescha servetschs per l'entira administraziun federala, da l'informatica al personal fin a l'infrastructura. Cun sia politica da taglias e da finanzas garantgescha el la capacitat da prestaziun da la Confederaziun svizra e da la Svizra sco piazza economica.

Administraziun federala da taglia

Senza entradas fiscalas mancassan ils daners per tut las incumbensas dal stadi. L'Administraziun federala da taglia procura per la gronda part da las entradas federalas. Ella è responsabla per l'imposiziun da la taglia sin la plivalur, da la taglia anticipada e da la taglia da bul. En connex cun la taglia federala directa exequescha ella ina funcziun da surveglianza envers ils chantuns ch'èn responsabls per l'imposiziun e per l'incassament. Plinavant è l'Administraziun federala da taglia responsabla per l'agid uffizial internaziunale en dumondas fiscalas. Ella prepara midadas da leschas en il sector dal dretg fiscal e realisescha en collavuraziun cun ils chantuns l'armonisaziun formala da las

taglias directas da la Confederaziun, dals chantuns e da las vischnancas. Ella gida ad obtegnair in bun clima fiscal ed a sviluppar vinavant las taglias en Svizra.

Administraziun federala da finanzas

L'Administraziun federala da finanzas è la pertgiradra da la cassa federala. Uschia sco ch'il frain a l'indebitament pretenda, procura ella cun elavurar il preventiv ed il plan da finanzas che las expensas na creschan betg pli svelte che las entradas durant in ciclus da conjuntura. La basa per ina politica da finanzas solida è in sistem da facturaziun modern ed in sguard critic sin il cumportament finanziel dals departaments. L'Administraziun federala da finanzas è cumpetenta per la gulivaziun da finanzas naziunala e fa la statistica da las finanzas publicas da la Svizra. Ella procura che la Confederaziun haja adina per mauns avunda meds liquids ed amministrascha ses debits.

La gulivaziun naziunala da finanzas

La gulivaziun naziunala da finanzas regla las relaziuns finanzialas tranter la Confederaziun ed ils chantuns. Ella fixescha per l'ina la repartiziun da las incumbensas publicas e per l'autra la redistribuziun dals daners publics tranter la Confederaziun ed ils chantuns. La gulivaziun naziunala da finanzas ha duas finamiras principals: da reducir las differenzas pertutgant la forza finanziaria dals chantuns e da realisar las incumbensas statals cun dapli efficienza.

La Constituiziun federala regla las cumpetenzas da la Confederaziun. Il princip da subsidiarità ed il princip d'equivalenza fiscal valan per la repartiziun da las cumpetenzas tranter la Confederaziun ed ils chantuns. Tuts dus princip èn fixads en la Constituiziun. Il princip da subsidiarità signifitga en il stadi federal che la corporaziun territoriala surordinada duai surpigliar in'incumbensa sulettain, sch'igl è cumprovà ch'ella po ademplier quella meglier, quai vul dir cun damain custs e cun dapli qualitat, che la corporaziun territoriala subordinada. Il princip d'equivalenza fiscal signifitga ch'il circul che profita d'in'incumbensa statala sto correspunder al circul che decida e porta ils custs per tala.

Gulivaziun da resursas

La gulivaziun da resursas sa basa sin l'uschenumnà potenzial da resursas dals chantuns. Quest potenzial resguarda la creaziun da valor dals chantuns che po vegnir explotada fiscalmain e reflectescha uschia la forza economica d'in chantun. La gulivaziun da resursas vegn finanziada ensem da la Confederaziun (gulivaziun da resursas verticala) e dals chantuns cun finanzas fermas (gulivaziun da resursas orizzontala).

Cumpensaziun da grevezas

La cumpensaziun da grevezas distgarga ils chantuns da muntogna ed ils chantuns urbans che han per raschuns structuralas dapli expensas per porscher bains e prestaziuns statals. Ils chantuns da muntogna ston per exempel surpigliar dapli custs per l'infrastructura, per il mantegniment e la rumida da las vias u per las scolarisaziun (p.ex. bus da scola). Ils chantuns urbans han savens ina procentuala surproporziunala da persunas attempadas, da persunas paupras e da persunas estras. Quai pretenda dapli prestaziuns statals, siond che questas gruppas chaschunan surtut dapli expensas per las ovras socialas e damain entradas da taglia.

La preschentaaziun:

Dossier tematic «Finanzas publicas en Svizra»

Dapli infurmaziuns:

chatta.ch/?hiid=2608
www.chatta.ch